

natura, que és *modesta*, fa que yo desige que tu governes los meus consells» (*LiEleg.*, i-8-b; *DT*o. 1647); del ll. *modēstus* id.; *modēstia* [Eiximenis; Busa-N. 1507]; *immodest* [Belv.]; *immodēstia* [id.].

Modi [Lab. 1840, com a mesura romana], ll. *modius*. D'aquest passà a l'àr. *muḍī*, d'on el nostre *almodí* (vol. I; 219b14-34); a on convindria afegir una forma *modí* que sembla ser variant del mateix arabisme, si bé usat com a mesura de naus [1449]: un «vent que --- trobà un galió de jenvovesos, lo qual era de tres *modins*, --- moguda la fortuna dins lo port, vingué a perdre-se prop de la Illa Plana --- après enderroquà moltes cases, y lo palmer de Moss. Pera», eiv. 1543, «una nau mallorquina, dita d'En Bover, de dos-cents *modins*», a. 1600 (IMacabich, *Sta. Ma. la Major, Crònica*, 19, 55). *Modinatge* (1450).

Molillo [*molle* 1284; *mollo* 1402], del ll. *mōdulus* 'mesura', 'mòdul', pròpiament diminutiu de *mōdus* 'mesura', per al tractament fonètic, veg. *LleuresC*, 198-99, 45, i cf. *DECH* iv, 100a58-100b11; referint-se a la mida prescrita per la cort del batlle de Perpinyà: «si neguna obra de cayrós o de teules serà trobada mirma, jos la mida o *molle* de la cort, sia trencada» a. 1284 (*RLR* iv, 363); «negú teuler no gaus mesclar --- sinó argila pura, exceptat, al *molle*, arena prima, per levar», c. 1284 (id., id. id.). I l'*InuLC* aplega altres 13 exemples ross., de *molle* o *molle* des de 1284 a 1455.

Però en el segle xv aquesta forma ja està pertot en forta reculada: «costà aygua cuyta, per afegir *mollos*, 6 diners --- que levà *mollos* a rahó de 3 sols --- *mollos* --- *mollo* ---», doc. de Bna. 1402 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 198); «hun *mollo* de fust per *molllar* cubertes», doc. de l'any 1500 (*InuLC*); «dinés menuts o senyals --- per a la fabricació de dits senyals puixen fer *mollos*», a. 1514 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 192); «un *mollo* de fer rotllons», a. 1546 (R. d'Alòs, *Invs. de Castells Cat.*, 54); «viu allí dos *mollos* que gayrebé no podria dir de què eren fets, si eran de fusta o de pedra, sinó que-m parec que dits *mollos* estaven gravats e senyalats com a pessés de dos reals o de quatre reals --- un *molle* --- dits *molles* ---», Oliana, 1568 (CaCandi, *MiscHiCat.* II, 89); *molle* en una crònica eiv. de 1583 (IMacabich, *Sta. Ma. la Major, Cr.*, p. 47); «se són trobades dues bales, totes de *mollos* de archabussos», ross. 1593 (*RLR* lvi, 449).

OPou, que (ell o els seus impressors de Val.) vacilla entre les dues formes, ens deixa veure algunes precisions en les coses: «los *mollos*: formae; *molllar*: formare, fingere»; «pilotes de plom o estany ['bales'] ---, perdigons ---; lo *mollo*: forma; parar o armar ---», «la Seca: argyrosopium; los *molles*: typus»; «los *molles* de les rajoles» (*TbPu.*, 185, 172, 141, 5).

Avui la forma *molillo* (*mòllu*) no solament és absolutament general en els dominis cat. or., ross. i Centre i Est del cat. occid., sinó que hi ha *mollo* a les Illes (*BDLC* vi, 209; *mollo*: molde; de fer retjòla, de fer teulas, de fer tortadas», *DFgra.*; *AlcM*), i en alguns punts valencians; i en el PVal. predominen certament de molt les formes en -e, sobretot les del tipus *molle*

(J. G. M., «El Camí», 14-iv-1934), que en la part central, i fins a la Plana, es pronuncia amb *l* simple: «al vore la filla del sinyó Juseph --- dur --- dos codols de la bassa dins d'un sac, ccrent la pobra que duia 'l *mòle* de vidre del paller ---», SGuinot (*Esc. Castellon.*, 12); però amb *ll* geminada ben neta a partir del Xúquer: «el *mòlle* d'un *besquíit* Càrcer (1962), «el *mòlle* que van posar per a fer el reboltó de la Bodega ---» a la Vall de Guadalest (Benimantell, 1963). Allà existeix també la forma *mogle* en la zona Xàtiva-Gandia, però tant allà com en cat. occid. jo ho he sentit pronunciar amb *ggl* geminada (enlloc amb *g* fricativa com ho posa *AlcM*, pron. que crec inexistent).

En català occidental hi ha també *mòllo* a tota la part central i oriental, si bé *mòlle* es manté cap a Tortosa, i la variant *moglle* sembla estendre's per tota la franja extrem O., des de l'aiguabarreig del Segre i l'Ebre fins als Pirineus. Pertot amb *gg* geminada: *mòggle* Massalcoreig (parlant de tàpies, 1935), *mògllie* a Fraga (que Barnils transcriu sense marcar geminació, *BDC* iv, 32, 42, però tanmateix com a oclusiva); *mòggle* a Fígols de la Conca (aparell de clavilles de fusta a manera de motllo usat per vinclar o destorçar les branques que clavades en terra o horitzontalment formen una cleda o tanca de bestiar: Krüger, *Hochpyr.* viii, 49).

Mòggle també a tota l'Alta Ribagorça i Pallars Sobirà (crec fins a Cardós i Vall Ferrera, on només retrobo la nota de *řoggle* 'rotllo' i *řogglána*); a Baén m'ensenyen com encara es veu a l'església derruida el *mòggle* de l'altar; a Rialb de Noguera em mostren el «*mòggle*» que va deixar el cos d'un enterrat en un sepulcre tallat a la pedra, 1961; a Aidí deien que «fa 50 ans encara 's veic lo *mòggle* de la volta de l'església» 1964; a la Ribagorçana, naturalment la *l* és palatal i no obstant se sent encara, almenys als qui no articulen perosament, una geminada, o pel cap baix un so oclusiu; «encara 's coneixeve 'l *mòggle*» Aulet; a la penya, en el pas d'Escales, «i eren fet *mòggles* per a posar-hi lo peu» Sopeira, 1957. És evident el procés fonètic *MOD'LU mōdlle* > *moglle* (paral·lel al *VEF'LU* > *veclu* del llatí vulgar).

Dels substantius es deriva el verb, que en el cat. central i literari és *emmotllar* [Lab. 1839] i *emmotllament* etc. Hi ha formes dialectals en part diferents, entre les quals són importants els tipus *molllar* i *esmolllar*. Diuen això a Mallorca (en unes sabates): «tenc de passar pena / fins que el peu s'hi *esmolll*», PdAPenya (*Po. Pop.*, p. 58); «els mots --- d'altres procedències casi bé tots s'*esmolllaren* segons el demble llatí», AMAlcover (*BDLC* xi, 10). El tipus *molllar* és ben antic i sobreviscut més o menys a l'extrem Nord i en el Migjorn: «hun *mollo* de fust per *molllar* cubertes», ross. a. 1500 (*InuLC*) i encara escriu *molllar* Antoni Cayrol (JPCerdà) de l'Alta Cerdanya; ja hem vist *molllar* en OPou, i així ho posa encara Lacavalleria.

D'aquí el subst. val. *molllada* (*mollà*, que J. G. M. em dóna com a sinònim usual allà de *corbada* del *DFa.*); «si van a la bodega lleven cuidiao, perque es bigues estan consentides y aperilla una solsia des *mo-*